

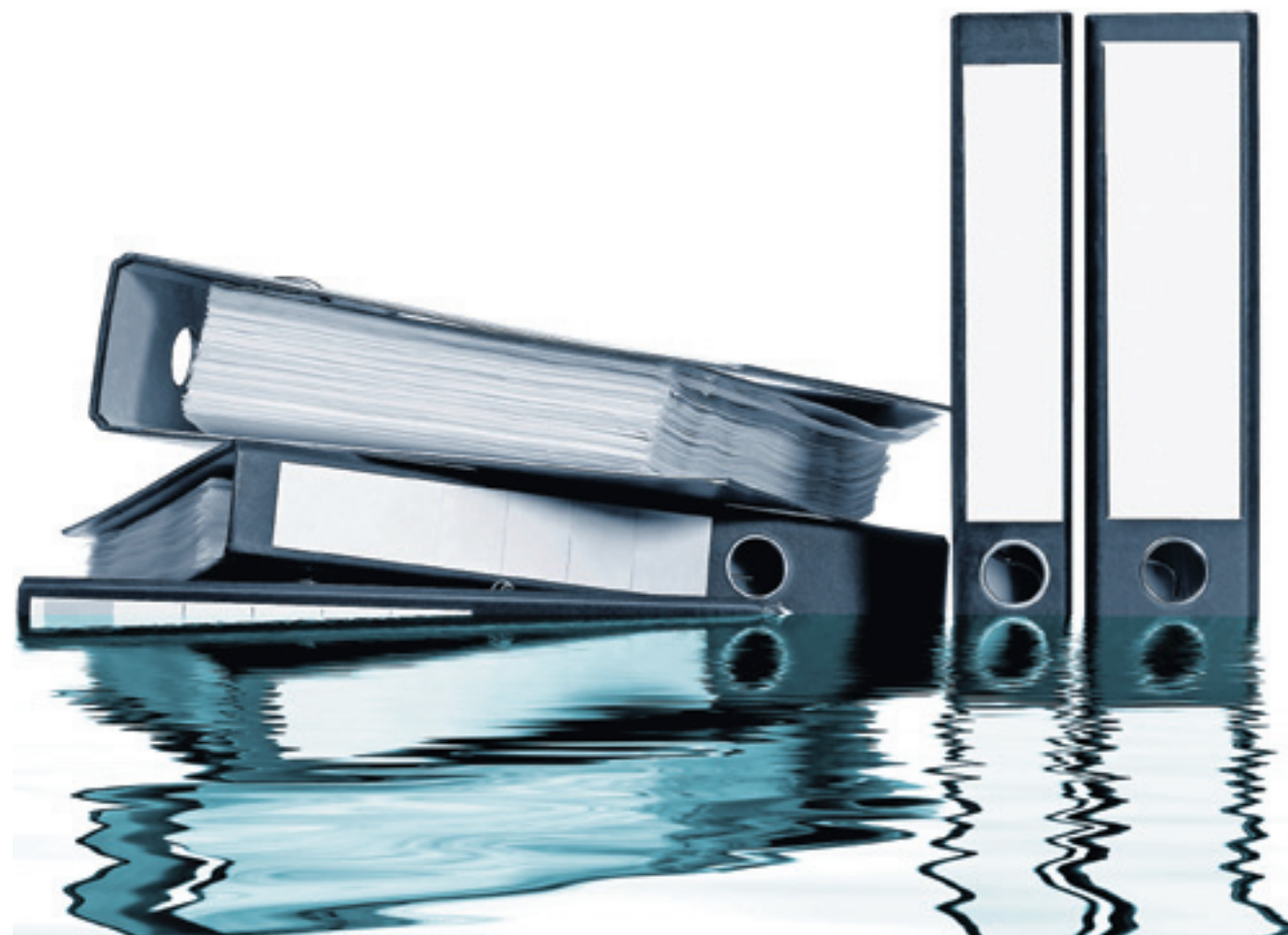
Stop handel in schijnzekerheden van accountants

Kleine en grote bedrijven moeten mogelijkheid krijgen zelf verantwoordelijkheid voor cijfers te nemen

Albert Jan van Soelen

Vandaag praat de Tweede Kamer met minister Jeroen Dijsselbloem van Financiën over de accountancy. Tot nu toe blijft de vraag wat de toegevoegde waarde is van de wettelijke verplichting om accountants verklaringen te laten afgeven bij jaarcijfers, in het maatschappelijke debat steeds buiten beschouwing. Dat is opmerkelijk. Hier is immers sprake van gedwongen winkelnering, gebaseerd op Europese regelgeving. Ondernemingen met meer dan €4,4 mln balanstotaal, €8,8 mln omzet en/of vijftig werknemers moeten hun jaarstukken door een accountant laten controleren. Accountants bij de grote kantoren profiteren hier gretig van. Hoge inkomsten smaken naar meer. Circuits waarin vriendjes met elkaar 'in beleggingen gaan' en andere vormen van op zijn minst twijfelachtig gedrag, zijn het gevolg.

Een Europese richtlijn uit 2013 biedt lidstaten de ruimte om de grenzen voor verplichte accountantscontrole op te schroeven naar een balanstotaal van €6 mln en een omzet van €12 mln. Voordat Dijsselbloem al dan niet naar Brussel vertrekt, kan hij zijn vermeende daadkracht tonen door een wetsvoorstel met die inhoud in te dienen. De gemiddelde ondernemer zit namelijk helemaal niet te wachten op dit jaarlijkse circus. Het kost tijd en geld, terwijl de blik op het verleden is gericht en slechts in beperkte mate op de toekomst. Bedrijven worden gerund op basis van actuele interne rapportages en op de zakelijke intuïtie van degenen die de leiding hebben. Verplichte verklaringen die een accountant daarbij aflevert, worden gezien als noodzakelijk kwaad.

De blik is bij accountantscontrole vooral op het verleden gericht.

FOTO: ALAMY

Handel in schijnzekerheden in combinatie met persoonlijk gewin vormt een dodelijke cocktail

Ook de handtekening van een accountant bij een jaarrekening van een grote onderneming (meer dan €17,5 mln balanstotaal, €35 mln omzet en/of 250 werknemers) biedt slechts schijnzekerheid. Zie dossiers als E-concern, Imtech en Vestia. Het debat over de toekomst van de accountancy behoort dan ook te

beginnen bij de vraag of het zinvol is om de handel daarin nog langer wettelijk te verankeren. Dijsselbloem zou een (in 2012 weggestemd) Brits voorstel van het stof kunnen ontdoen. Krachtens dit voorstel zou de verplichte controle van jaarstukken van middelgrote ondernemingen komen te vervallen. Dit

zou de problematiek van de gedwongen winkelnering in één klap aanmerkelijk reduceren. En de winstpotentie van de 'big four' dienovereenkomstig.

Ik zou nog verder willen gaan. Zelfs grote (vaak beursgenoteerde) bedrijven moeten zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun gedeponeerde jaarstukken. Op voorwaarde dat hun leidinggevendend persoonlijk aansprakelijk worden jegens de stakeholders indien cijfers later onjuist blijken te zijn. Hiermee zal het kaf van het koren worden gescheiden. Immers, beursgenoteerde bedrijven die er dan voor blijven kiezen een externe accountant in te huren, hebben als vanzelf iets uit te leggen. Want waarom meent de directie dat zij niet privé kan instaan voor de juistheid van haar cijfers? Functioneren de chief financial officer en zijn team niet naar behoren? En waarom wordt dit probleem dan niet opgelost? Last but not least: wat rechtvaardigt eigenlijk een absurd hoog inkomen van bestuurders die privé niet in de wind durven te staan?

Als de politiek de gedwongen winkelnering in haar huidige vorm laat voortbestaan, dan moet dit gepaard gaan met meer toezicht in combinatie met een voortgaande discussie over topinkomens. Het is immers duidelijk dat er aan de kwaliteit het nodige schort en de nadruk te veel is komen te liggen op de eigen portemonnee. In essentie bestaat hier overigens geen verschil tussen de accountantswereld en de financiële sector: de handel in schijnzekerheden in combinatie met persoonlijke winstmaximalisatie vormt een dodelijke cocktail. Het onderliggende probleem is dat we ons dit als gemeenschap nog steeds onvoldoende lijken te realiseren.

.....
Mr. A.J. van Soelen is advocaat bij Neleos in Amsterdam.

